

I

(Päätöslauselmat, suositukset ja lausunnot)

LAUSUNNOT

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnasta

(2011/C 363/01)

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 16 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 7 ja 8 artiklan,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY⁽¹⁾,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta yhteisön toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001⁽²⁾ ja erityisesti sen 28 artiklan 2 kohdan,

ON ANTANUT SEURAAVAN LAUSUNNON:

1. JOHDANTO

1. Komissio hyväksyi 24 päivänä toukokuuta 2011 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvonnasta (jäljempänä 'ehdotus').

⁽¹⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31 (jäljempänä 'direktiivi 95/46/EY').

⁽²⁾ EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

1.1 Tietosuojavaltuutetun kuuleminen

2. Komissio lähetti ehdotuksen Euroopan tietosuojavaltuutetulle 27 päivänä toukokuuta 2011. Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoo komission näin pyytäneen häntä neuvomaan yhteisön toimielimiä ja elimiä yksilöiden suojelusta yhteisön toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun asetuksen (EY) N:o 45/2001 (jäljempänä 'asetus (EY) N:o 45/2001') 28 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Komissio oli aikaisemmin⁽³⁾ ennen ehdotuksen hyväksymistä antanut Euroopan tietosuojavaltuutetulle mahdollisuuden esittää epävirallisia huomautuksia. Euroopan tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen menettelyyn, sillä sen avulla tekstiä on voitu parantaa aikaisessa vaiheessa tietosuojan näkökulmasta. Jotkin huomautukset on otettu huomioon ehdotuksessa. Euroopan tietosuojavaltuutettu pitää erittäin myönteisenä ehdotuksen johdantososassa tehtyä viittausta tähän kuulemiseen.
3. Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa kuitenkin huomauttaa joistakin tekstin osista, joita voitaisiin vielä parantaa tietosuojan kannalta.

1.2 Yleistä

4. Ehdotuksessa vahvistetaan edellytykset ja menettelyt toimille, joita tulliviranomaisten on toteutettava, kun tavarat, joiden epäillään loukkaavan teollis- tai tekijänoikeuksia, ovat tai niiden olisi pitänyt olla tullivalvonnassa unionin tullialueella. Sen tarkoituksena on parantaa oikeudellista kehystä, joka on luotu tällä ehdotuksella korvattavalla asetuksella (EY) N:o 1383/2003⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Huhtikuussa 2011.

⁽⁴⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 1383/2003, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2003, tulliviranomaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä (EUVL L 196, 2.8.2003, s. 7).

5. Ehdotuksessa säädetään erityisesti menettelystä, jonka mukaisesti oikeudenhaltijat voivat tehdä hakemuksen, jolla pyydetään jäsenvaltion tullin yksiköitä toteuttamaan toimia kyseisessä jäsenvaltiossa (jäljempänä 'kansallinen hakemus') tai jolla pyydetään useamman muun jäsenvaltion tullin yksiköitä toteuttamaan toimia omissa jäsenvaltioissaan (jäljempänä 'unionihakemus'). Toimien toteuttamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä tulliviranomaisten toteuttamaa tavaroitten luovutuksen keskeyttämistä tai haltuunottoa. Ehdotuksessa säädetään lisäksi menettelyistä, joiden mukaisesti asiaankuuluvat tullin yksiköt tekevät hakemusta koskevan päätöksen, ja toimista, joita tulliviranomaisten (tai tullitoimipaikkojen) ⁽⁵⁾ on tämän jälkeen toteutettava (eli tavaroitten luovutuksen keskeyttäminen, haltuunotto tai tuhoaminen), sekä näihin liittyvistä oikeuksista ja velvoitteista.
6. Tässä yhteydessä henkilötietoja käsitellään useissa tilanteissa: kun oikeudenhaltija toimittaa hakemuksen tulliviranomaiselle ⁽⁶⁾ (6 artikla), kun hakemus siirretään komissiolle (31 artikla) ja kun tulliviranomaisten päätös toimitetaan toimivaltaisille tullitoimipaikoille (13 artiklan 1 kohta) ja unionihakemuksen osalta muiden jäsenvaltioiden tulliviranomaisille (13 artiklan 2 kohta).
7. Asetusehdotuksessa tarkoitettua tietojen käsittelyä ei sovelleta ainoastaan oikeudenhaltijan henkilötietoihin, kun hakemuksia ja päätöksiä toimitetaan oikeudenhaltijoilta tulliviranomaisille eri jäsenvaltioiden välillä sekä jäsenvaltioiden ja komission välillä. Esimerkiksi 18 artiklan 3 kohdan nojalla tulliviranomaisten on hyväksymispäätöksen saajan pyynnöstä toimitettava tälle vastaanottajan, lähettäjän, ilmoittajan tai tavaroiden haltijan nimet ja osoitteet ⁽⁷⁾ sekä tavaroita koskevia muita tietoja. Tällöin siis kansallinen tulliviranomainen käsittelee ja pyynnöstä siirtää oikeudenhaltijalle muita rekisteröityjä (tavaroiden lähettäjä, vastaanottaja ja haltija voivat olla luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä) koskevia henkilötietoja.
8. Kun otetaan huomioon tällä hetkellä sovellettava komission täytäntöönpanoasetus (EY) N:o 1891/2004 ⁽⁸⁾, joka sisältää oikeudenhaltijoiden käyttämän vakiomuotoisen hakemuslomakkeen, vaikuttaa siltä, että tässä ehdotuksessa säädettyihin menettelyihin sisältyisi myös tiettyjen henkilöiden tai tahojen epäiltyjä teollis- ja tekijänoikeusrikkomuksia koskevien tietojen käsittely ⁽⁹⁾, vaikka ehdotuksen tekstissä ei näin nimenomaisesti todeta. Euroopan tietosuojavaltuutettu huomauttaa, että epäiltyjä rikkomuksia koskevat tiedot katsotaan arkaluonteisiksi tiedoiksi, joiden käsittelyssä on noudatettava erityisiä suojatoimia (direktiivin 95/46/EY 8 artiklan 5 kohta ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 10 artiklan 5 kohta).
9. Tämän lisäksi komissio vastaa oikeudenhaltijoiden tekemien toimia koskevien hakemusten tallentamisesta keskustietokantaan (tulevalta nimeltään COPIS), joka on vielä valmisteluvaiheessa. COPIS on teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia tavaroita koskevien tullitoimien tietojen vaihtoon käytettävä keskitetty alusta. Kaiken päätöksiä, liiteasiakirjoja ja jäsenvaltioiden tulliviranomaisten välisiä tiedoksiantoja koskevan tietojen vaihdon on tapahduttava COPIS-tietokannan välityksellä (31 artiklan 3 kohta).

2. EHDOTUKSEN ARVIOINTI

2.1 Viittaus direktiiviin 95/46/EY

10. Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti siihen, että asetuksen yleisesti sovellettavassa artiklassa (32 artikla ja johdanto-osan 21 perustelukappale) mainitaan nimenomaisesti, että komission on käsiteltävä henkilötietoja asetuksen (EY) N:o 45/2001 mukaisesti ja jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten direktiivin 95/46/EY mukaisesti.
11. Tässä säännöksessä tunnustetaan myös Euroopan tietosuojavaltuutetun valvova rooli komission käsitellessä tietoja asetuksen (EY) N:o 45/2001 mukaisesti. Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa huomauttaa 32 artiklassa olevasta virheellisestä viitteestä: "[...] ja kyseisen direktiivin 28 artiklassa tarkoitettua jäsenvaltion julkisen riippumattoman viranomaisen valvonnassa". Tekstissä pitäisi viitata direktiivin 95/46/EY 28 artiklaan.

2.2 Täytäntöönpanosäädökset

12. Ehdotuksen mukaan komissiolla on valtuudet vahvistaa oikeudenhaltijoiden hakemuslomakkeen malli

⁽⁵⁾ Tullin yksiköt ovat keskusvirastoja, jotka kussakin jäsenvaltiossa voivat vastaanottaa oikeudenhaltijoiden virallisia hakemuksia, kun taas tulliviranomaiset tai tullitoimipaikat ovat toiminnallisia tahoja, jotka toteuttavat Euroopan unioniin saapuvien tavaroiden varsinaisia tullitarkastuksia.

⁽⁶⁾ Hakemuslomakkeeseen on sisällyttävä muun muassa hakijan tiedot (6 artiklan 3 kohdan a alakohta), hakijaa edustavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden valtuutukset (6 artiklan 3 kohdan d alakohta) sekä oikeudellisista ja teknisistä asioista vastaavan/vastavien hakijan edustajan/edustajien nimi- ja osoitetiedot (6 artiklan 3 kohdan j alakohta).

⁽⁷⁾ Lähettäjä ja vastaanottaja ovat tavarantoimitussopimuksen kaksi tyyppillistä osapuolta. Lähettäjä luovuttaa tavarat vastaanottajalle, joka ottaa tavarat haltuunsa ja myy ne lähettäjän ohjeiden mukaisesti. Ilmoittaja on henkilö, joka tekee tull ilmoituksen omissa nimissään, tai henkilö, jonka nimellä ilmoitus on tehty. Haltija on henkilö, joka on tavaroiden omistaja tai jolla on vastaava määräämis-oikeus tavaroihin tai jonka fyysisessä valvonnassa tavarat ovat.

⁽⁸⁾ Komission asetus (EY) N:o 1891/2004, annettu 21 päivänä lokakuuta 2004, tulliviranomaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1383/2003 soveltamista koskevista säännöksistä, EUVL L 328, 30.10.2004, s. 16.

⁽⁹⁾ Ks. asetuksen (EY) N:o 1891/2004 liitteessä I oleva 9 kohta: "Liitteenä tarkempia tietoja petoksen lajista tai luonteesta", asiakirjat tai valokuvat mukaan luettuina.

- täytäntöpanosäädöksillä (6 artiklan 3 kohta)⁽¹⁰⁾. Artiklaan sisältyy jo kuitenkin luettelo tiedoista, jotka hakijan on annettava, hakijan henkilötiedot mukaan luettuina. Määritettäessä hakemuksessa esitettäviä olennaisia tietoja 6 artiklan 3 kohdassa olisi edellytettävä myös, että tulliviranomaiset toimittavat hakijalle tai muulle mahdolliselle rekisteröidylle (esimerkiksi tavaroiden lähettäjä, vastaanottaja tai haltija) direktiivin 95/46/EY 10 artiklan kansallisissa täytäntöpanosäännöissä tarkoitetut tiedot. Hakemukseen olisi myös sisällyttävä vastaavat tiedot, jotka komission on toimitettava rekisteröidylle asetuksen (EY) N:o 45/2001 11 artiklan mukaista käsittelyä varten (COPIS-tietokannassa tapahtuva säilytys ja käsittely).
13. Euroopan tietosuojavaltuutettu suositaa, että 6 artiklan 3 kohtaan sisältyvään hakijan toimittamia tietoja koskevaan luetteloon lisättäisiin myös tiedot, jotka direktiivin 95/46/EY 10 artiklan ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 11 artiklan mukaisesti on toimitettava rekisteröidylle.
14. Euroopan tietosuojavaltuutettu pyytää lisäksi tulla kuulluksi, kun komissio käyttää täytäntöpanovaltuuksiaan, jotta voitaisiin varmistaa, että (kansallisen tai unionin) hakemusten uudet mallit ovat tietosuojan mukaisia.
15. Euroopan tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen siihen, että 6 artiklan 3 kohdan 1 alakohdassa esitetään vaatimus, jonka mukaan hakijoiden on toimitettava ja pidettävä ajan tasalla saatavilla olevat tiedot, jotta tulliviranomaiset voivat analysoida ja arvioida teollis- tai tekijänoikeuksien loukkaukseen liittyvää riskiä. Tällä vaatimuksella sovelletaan yhtä tiedon laadun periaatetta, jonka mukaan henkilötietojen on oltava ”täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä” (direktiivin 95/46/EY 6 artiklan d kohta). Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti myös siihen, että sama periaate on pantu täytäntöön 11 artiklan 3 kohdassa, jossa edellytetään, että päätöksen saajan on ilmoitettava päätöksen tehneille toimivaltaisille tullin yksiköille hakemuksessa toimitetuissa tiedoissa mahdollisesti tapahtuneista muutoksista.
16. Ehdotuksen 10 ja 11 artikla koskevat päätösten voimassaoloaikaa. Tulliviranomaisen päätös on voimassa rajoitetun ajan, jonka kuluessa tulliviranomaisen on toteutettava toimia. Kyseistä määräaikaa voidaan pidentää. Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa korostaa sitä, että kansalliset tulliviranomaiset eivät saa säilyttää oikeudenhaltijan toimittamaa hakemusta (ja erityisesti siinä olevia henkilötietoja) COPIS-tietokannassa päätöksen voimassaoloajan päättymisen jälkeen. Tämä periaate perustuu asetuksen (EY) N:o 45/2001 4 artiklan 1 kohdan e alakohtaan ja sitä vastaavaan direktiivin 95/46/EY 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan⁽¹¹⁾.
17. Voimassa olevassa täytäntöpanoasetuksessa⁽¹²⁾ (3 artiklan 3 kohta) säädetään, että tulliviranomaisen on säilytettävä hakemuslomake ”vähintään vuoden kyseisen lommakkeen oikeudellista voimassaoloa kauemmin”. Tämä säännös ei ole täysin edellä mainittujen periaatteiden mukainen.
18. Euroopan tietosuojavaltuutettu ehdottaakin sellaisen säännöksen lisäämistä ehdotukseen, jolla henkilötietojen säilyttämiseksi asetetaan päätösten voimassaolon keston liittyvä raja. Säilyttämisaajan keston pidentämistä olisi vältettävä tai perustelluissa tapauksissa sen olisi noudatettava tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden periaatteita suhteessa tarkoitukseen, joka on selvennettävä. Lisäksi ehdotukseen olisi lisättävä säännös, jota sovelletaan samalla tavalla kaikissa jäsenvaltiossa ja komissiossa ja jolla taataan yksinkertaistaminen, oikeusvarmuus ja tehokkuus, sillä näin estettäisiin ristiriitaiset tulkinat.
19. Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti siihen, että 19 artiklassa (Hakemuksen hyväksymispäätöksen saajan lupa käyttää tiettyjä tietoja) viitataan selvästi käyttö-tarkoituksen rajoittamiseen periaatteeseen niin, että siinä säädetään, miten hyväksymispäätöksen saaja voi käyttää muun muassa tulliviranomaisten 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti tälle toimittamia lähettäjä ja vastaanottajaa koskevia tietoja⁽¹³⁾. Tietoja voidaan käyttää ainoastaan hyväksymispäätöksen saajan teollis- ja tekijänoikeuksien mahdollista loukkaamista koskevan menettelyn aloittamiseksi tai korvauksen hakemiseksi tapauksessa, jossa tavarat on tuhottu asetusluonnoksessa vahvistetun menettelyn ja sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jossa tavaroiden on todettu olevan. Koska tietoihin voi sisältyä tietoja epäillyistä rikkomuksista, rajoituksella estetään näiden arkaluonteisten tietojen

2.3 Tiedon laatu

15. Euroopan tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen siihen, että 6 artiklan 3 kohdan 1 alakohdassa esitetään vaatimus, jonka mukaan hakijoiden on toimitettava ja pidettävä ajan tasalla saatavilla olevat tiedot, jotta tulliviranomaiset voivat analysoida ja arvioida teollis- tai tekijänoikeuksien loukkaukseen liittyvää riskiä. Tällä vaatimuksella sovelletaan yhtä tiedon laadun periaatetta, jonka mukaan henkilötietojen on oltava ”täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä” (direktiivin 95/46/EY 6 artiklan d kohta). Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti myös siihen, että sama periaate on pantu täytäntöön 11 artiklan 3 kohdassa, jossa edellytetään, että päätöksen saajan on ilmoitettava päätöksen tehneille toimivaltaisille tullin yksiköille hakemuksessa toimitetuissa tiedoissa mahdollisesti tapahtuneista muutoksista.
16. Ehdotuksen 10 ja 11 artikla koskevat päätösten voimassaoloaikaa. Tulliviranomaisen päätös on voimassa rajoitetun ajan, jonka kuluessa tulliviranomaisen on toteutettava toimia. Kyseistä määräaikaa voidaan pidentää. Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa korostaa sitä, että kansalliset tulliviranomaiset eivät saa säilyttää oikeudenhaltijan toimittamaa hakemusta (ja erityisesti siinä olevia henkilötietoja) COPIS-tietokannassa päätöksen voimassaoloajan päättymisen jälkeen. Tämä periaate perustuu asetuksen (EY) N:o 45/2001 4 artiklan 1 kohdan e alakohtaan ja sitä vastaavaan direktiivin 95/46/EY 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan⁽¹¹⁾.
17. Voimassa olevassa täytäntöpanoasetuksessa⁽¹²⁾ (3 artiklan 3 kohta) säädetään, että tulliviranomaisen on säilytettävä hakemuslomake ”vähintään vuoden kyseisen lommakkeen oikeudellista voimassaoloa kauemmin”. Tämä säännös ei ole täysin edellä mainittujen periaatteiden mukainen.
18. Euroopan tietosuojavaltuutettu ehdottaakin sellaisen säännöksen lisäämistä ehdotukseen, jolla henkilötietojen säilyttämiseksi asetetaan päätösten voimassaolon keston liittyvä raja. Säilyttämisaajan keston pidentämistä olisi vältettävä tai perustelluissa tapauksissa sen olisi noudatettava tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden periaatteita suhteessa tarkoitukseen, joka on selvennettävä. Lisäksi ehdotukseen olisi lisättävä säännös, jota sovelletaan samalla tavalla kaikissa jäsenvaltiossa ja komissiossa ja jolla taataan yksinkertaistaminen, oikeusvarmuus ja tehokkuus, sillä näin estettäisiin ristiriitaiset tulkinat.
19. Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti siihen, että 19 artiklassa (Hakemuksen hyväksymispäätöksen saajan lupa käyttää tiettyjä tietoja) viitataan selvästi käyttö-tarkoituksen rajoittamiseen periaatteeseen niin, että siinä säädetään, miten hyväksymispäätöksen saaja voi käyttää muun muassa tulliviranomaisten 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti tälle toimittamia lähettäjä ja vastaanottajaa koskevia tietoja⁽¹³⁾. Tietoja voidaan käyttää ainoastaan hyväksymispäätöksen saajan teollis- ja tekijänoikeuksien mahdollista loukkaamista koskevan menettelyn aloittamiseksi tai korvauksen hakemiseksi tapauksessa, jossa tavarat on tuhottu asetusluonnoksessa vahvistetun menettelyn ja sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jossa tavaroiden on todettu olevan. Koska tietoihin voi sisältyä tietoja epäillyistä rikkomuksista, rajoituksella estetään näiden arkaluonteisten tietojen

⁽¹⁰⁾ Tällä hetkellä komission asetuksella (EY) N:o 1891/2004 pannaan täytäntöön asetus (EY) 1383/2003, joka sisältää muun muassa kansallisen hakemuksen ja yhteisöhakemuksen mallilomakkeet ja niiden täyttöohjeet (komission asetus (EY) N:o 1891/2004, annettu 21 päivänä lokakuuta 2004, tulliviranomaisten toimenpiteistä epäiltäessä tavaroiden loukkaavan tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia sekä tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tavaroiden suhteen toteutettavista toimenpiteistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1383/2003 soveltamista koskevista säännöksistä (EUVL L 328, 30.10.2004, s. 16)).

⁽¹¹⁾ Henkilötiedot on ”säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan sen ajan, kuin on tarpeen niitä tarkoituksia varten, joihin tiedot kerättiin tai joihin niitä myöhemmin käsitellään.”

⁽¹²⁾ Katso alaviite 8.

⁽¹³⁾ Säännös vastaa TRIPS-sopimuksen 57 artiklan (III osan IV osasto) sisältöä, http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm4_e.htm#2

väärinkäyttö. Kyseistä säännöstä lujitetaan myös 15 artiklalla, jossa säädetään oikeudenhaltijaa vastaan toteuttavista hallinnollista toimista, mikäli tietoja on käytetty muihin kuin 19 artiklassa tarkoitettuihin tarkoituksiin. Nämä kaksi artiklaa yhdessä osoittavat, että komissio kiinnittää erityistä huomiota käyttötarkoituksen rajoittamisen periaatteeseen.

2.4 Keskustietokanta

20. Ehdotuksessa (31 artiklan 3 kohta) mainitaan, että kaikki toimia koskevat hakemukset, hakemusten hyväksymispäätökset, sekä päätökset, joilla pidennetään hyväksymispäätösten määräaika tai keskeytetään hakemuksen hyväksymispäätöksen soveltaminen, henkilötiedot mukaan luettuina, on tallennettava komission keskustietokantaan (COPIS).
21. COPIS-tietokanta olisi näin ollen uusi tietokanta, jonka tärkeimpänä tarkoituksena on korvata jäsenvaltioiden tulliviranomaisten toteuttama asiakirjojen vaihto digitaalisella säilytys- ja siirtojärjestelmällä. Tietokantaa hallinnoi komissio ja erityisesti verotuksen ja tulliliiton pääosasto.
22. Tähän asti jäsenvaltioiden ja komission välisen tiedonvaihdon oikeusperustana ovat olleet asetus (EY) N:o 1383/2003⁽¹⁴⁾ ja komission täytäntöönpanoasetus (EY) N:o 1891/2004⁽¹⁵⁾. Asetuksen (EY) N:o 1383/2003 5 artiklassa sallitaan hakemusten toimittaminen jäsenvaltioille sähköisesti, mutta siinä ei mainita keskustietokantaa. Asetuksen 22 artiklassa mainitaan, että jäsenvaltioiden on toimitettava tarpeelliset ”tämän asetuksen soveltamiseen liittyvät” tiedot komissiolle, ja komissio toimittaa nämä tiedot edelleen muille jäsenvaltioille. Täytäntöönpanoasetuksen johdanto-osan 9 perustelukappaleessa todetaan, että jäsenvaltioiden ja komission välisistä tiedotusmenettelyistä on säädettävä, jotta komissio voi seurata asetuksen soveltamista ja laatia siitä kertomuksen. Kyseisen asetuksen 8 artiklassa selvennetään, että jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle säännöllisesti luettelo kaikista kirjallisista pyynnöistä ja niitä seuraavista, tulliviranomaisten toteuttamista toimista, oikeudenhaltijoiden henkilötiedot, oikeus, jota hakemus koskee, ja tuotteita koskevat tiedot mukaan luettuina.
23. Ehdotuksen uudessa tekstissä (6 artiklan 4 kohta) edellytetään hakemuksen sisältöä määritettäessä että, kun tietokoneistetut tai sähköiset järjestelmät ovat käytettävissä, hakemukset on toimitettava sähköisesti. Tämän lisäksi 31 artiklassa säädetään, että kansallisille tulliviranomaisille osoitetut hakemukset on ilmoitettava komissiolle ja ne ”tal-

lennetaan komission keskustietokantaan”. COPIS-tietokannan luomista koskeva oikeusperusta näyttääkin muodostuvan uusien 6 artiklan 4 kohdan ja 31 artiklan säännöksistä.

24. Komissio laatii COPIS-tietokannan rakenteen ja sisällön tämän oikeusperustan nojalla. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan ole tavanomaisessa lainsäädäntömenettelyssä hyväksytty yksityiskohtaista säännöstä, jossa määritettäisiin COPIS-tietokannan tarkoitus ja ominaisuudet. Euroopan tietosuojavaltuutetun mielestä tämä on erityisen huolestuttavaa. Vaikka henkilöiden henkilötietoja (nimet, osoitteet ja muut yhteystiedot sekä epäilyihin rikkomuksiin liittyvät tiedot) vaihdetaan tiuhaan tahtiin komission ja jäsenvaltioiden välillä ja niitä säilytetään tietokannassa määrittelemättömän ajan, ei ole olemassa säädöstä, jonka perusteella henkilö voisi varmistaa tällaisen käsittelyn lainmukaisuuden. Myöskään useisiin käsittelytoimiin liittyviä pääsy- ja hallintaoikeuksia ei ole täsmennetty.
25. Kuten Euroopan tietosuojavaltuutettu on aiemmin⁽¹⁶⁾ huomauttanut, sellaisten välineiden oikeusperusta, joilla rajoitetaan henkilötietojen suojaa koskevaa perusoikeutta, sellaisena kuin se on vahvistettu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklassa, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaan perustuvassa oikeuskäytännössä ja SEUT:n 16 artiklassa, on asetettava perussopimukseen perustuvassa säädöksessä, johon voidaan vedota tuomioistuimessa. Tämä on tarpeen rekisteröidyn oikeusvarmuuden takaamiseksi, sillä hänen on voitava luottaa selviin sääntöihin ja vedota niihin tuomioistuimessa.
26. Tämän vuoksi Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottaa komissiota selventämään COPIS-tietokannan oikeusperustaa antamalla yksityiskohtaisemman säännöksen välineessä, joka hyväksytään SEUT:n mukaisessa tavanomaisessa lainsäädäntömenettelyssä. Säännöksen on täytettävä asetuksen (EY) N:o 45/2001 ja tarvittaessa direktiivin 95/46/EY edellytykset. Säännöksellä, jolla perustetaan tietokanta ja sähköinen tietojenvaihtojärjestelmä, on eritoten i) määritettävä käsittelytoimien tarkoitus ja tietokannan asianmukainen käyttö; ii) määritettävä millä tahoilla (tulliviranomaiset, komissio) on pääsy mihinkin tietokannassa säilytettyihin tietoihin ja mahdollisuus muuttaa niitä; iii) taattava kaikille rekisteröidyille, joiden henkilötietoja voidaan säilyttää ja vaihtaa, oikeus tutustua näihin tietoihin ja saada tietoa niistä; iv) määritettävä ja rajattava henkilötietojen säilyttämisaika siten, että se vastaa kyseiseen tarkoitukseen tarvittavaa vähimmäisaikaa. Euroopan tietosuojavaltuutettu korostaa vielä, että avainsäädöksessä on määritettävä myös

⁽¹⁴⁾ Katso alaviite 4.

⁽¹⁵⁾ Katso alaviite 8.

⁽¹⁶⁾ Ks. Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto komission päätöksestä, tehty 12 päivänä joulukuuta 2007, sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmän (IMI) täytäntöönpanosta henkilötietojen suojelun osalta (2008/49/EY) (EUVL C 270, 25.10.2008, s. 1).

seuraavat tietokantaan liittyvät seikat: taho, joka valvoo ja hallinnoi tietokantaa, ja taho, joka vastaa tietokannassa olevien tietojen käsittelyn turvallisuudesta.

27. Euroopan tietosuojavaltuutettu ehdottaa, että ehdotukseen lisätään uusi artikla, jossa säädetään näistä keskeisistä seikoista. Vaihtoehtoisesti ehdotuksen tekstiin olisi lisättävä säännös, joka koskee erillisen säädöksen hyväksymistä tavanomaisen lainsäädäntömenettelyn mukaisesti, mitä varten komissiota olisi pyydyttävä tekemään ehdotus.
28. Hyväksyttävissä täytäntöönpanotoimenpiteissä olisi joka tapauksessa määritettävä yksityiskohtaisesti tietokannan toiminnallisista ja teknisistä ominaisuuksista.
29. Vaikka ehdotuksessa ei tässä vaiheessa käsitellä yhteentoimivuutta muiden komission tai muiden viranomaisen ylläpitämien tietokantojen kanssa, Euroopan tietosuojavaltuutettu painottaa, että kaikenlaisessa yhteentoimivuuden tai tietojenvaihdon käyttöönotossa on ensisijaisesti noudatettava käyttötarkoituksen rajoittamisen periaatetta: tietoja on käytettävä sitä tarkoitusta varten, jonka vuoksi tietokanta on perustettu, ja muuta tietojenvaihtoa tai yhteenliittämistä ei voida sallia muussa kuin tässä tarkoituksessa. Tämän lisäksi yhteentoimivuutta on tuettava asiaankuuluvalla oikeusperustalla, jonka on pohjaututtava EU:n perussopimukseen.
30. Euroopan tietosuojavaltuutettu osallistuu mielellään prosessiin, joka johtaa kyseisen tietokannan perustamiseen, ja haluaa tukea ja neuvoa komissiota sopivan ja tietosuojan mukaisen järjestelmän suunnittelemisessa. Näin ollen hän pyytää komissiota sisällyttämään käynnissä olevaan valmisteluvaiheeseen Euroopan tietosuojavaltuutetun kuulemisen.
31. Lopuksi Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa kiinnittää huomion siihen, että koska tietokannan perustamiseen kuuluu erityisten tietoluokkien (epäiltyjä rikkomuksia koskevat tiedot) käsittelyä, siihen voitaisiin soveltaa asetuksen (EY)

N:o 45/2001 27 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaista Euroopan tietosuojavaltuutetun suorittamaa ennakkotarkastusta.

3. PÄÄTELMÄT

32. Euroopan tietosuojavaltuutettu on tyytyväinen ehdotuksessa tehtyyn viittaukseen direktiivin 95/46/EY ja asetuksen (EY) N:o 45/2001 soveltamisesta asetuksessa tarkoitettuihin henkilötietojen käsittelytoimiin.
33. Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa nostaa esille seuraavat kohdat tekstin parantamiseksi tietosuojan kannalta:
  - ehdotuksen 6 artiklan 3 kohtaan olisi sisällytettävä rekisteröidyn tiedonsaantia koskevat oikeudet;
  - komission olisi 6 artiklan 3 kohdan mukaisia täytäntöönpanovaltuuksia käyttäessään kuultava Euroopan tietosuojavaltuutettua, jotta hakemusmallista saadaan tietosuojan mukainen;
  - tekstissä olisi määritettävä aikaraja oikeudenhaltijan toimittamien henkilötietojen säilyttämiselle sekä kansallisesti että komissiossa;
  - Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottaa komissiota määrittämään ja selventämään COPIS-tietokannan perustamista koskevan oikeusperustan ja tarjoaa komissiolle asiantuntemustaan COPIS-tietokannan valmistelussa.

Tehty Brysselissä 12 päivänä lokakuuta 2011.

Giovanni BUTTARELLI
Euroopan apulaistietosuojavaltuutettu